

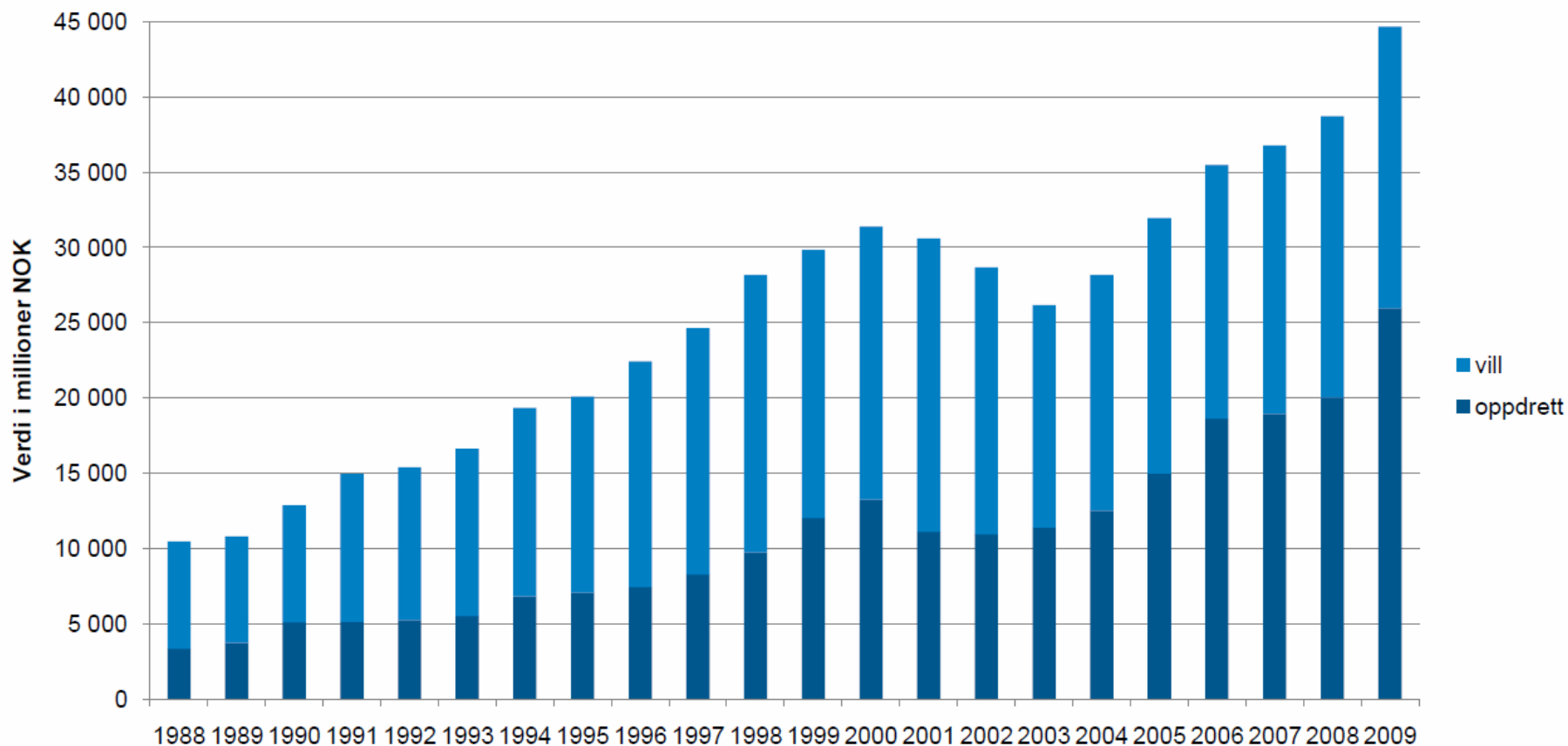
Fiskeri og havbruk - utviklingstrekk

Joachim Rønnevik
Transportøkonomisk institutt
NTP verksted Bodø 30. august 2010

Norsk fiskeri- og havbruksnæring

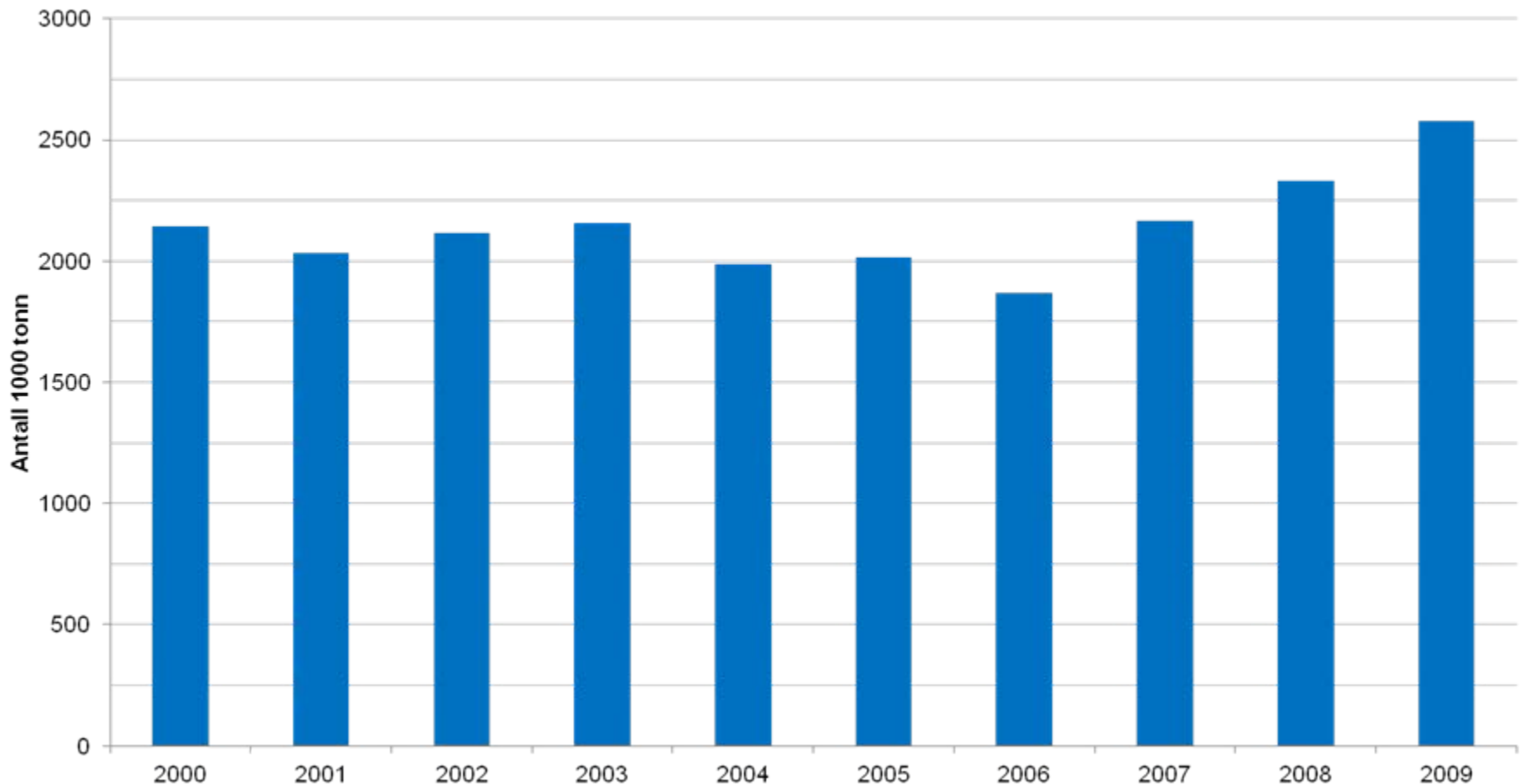
- Norge er en av verdens største sjømatnasjoner
- Tall fra Eksportutvalget for fisk viser at:
 - Norsk sjømateksport var i 2009 på 44,6 milliarder kroner, økning på 5,9 milliarder kroner fra 2008, og ny eksportrekord for fjerde år på rad.
 - Det ble eksport 2,58 millioner tonn sjømat i 2009, økning på 267 tusen tonn sammenlignet med 2008.
 - Eksport av sjømat fra havbruk utgjør ca 26 milliarder kroner (hvorav laks ca 24 milliarder kroner), mens eksportverdien av villfanget sjømat er nær 19 milliarder kroner.
 - Viktigste markeder (2009) er Frankrike, Russland, Danmark, Polen, Storbritannia, Japan, Sverige, Tyskland, USA og Nederland.

Norsk eksport av sjømat 1988-2009

Kilde: Eksportutvalget for fisk

Norsk eksport av sjømat 2000-2009

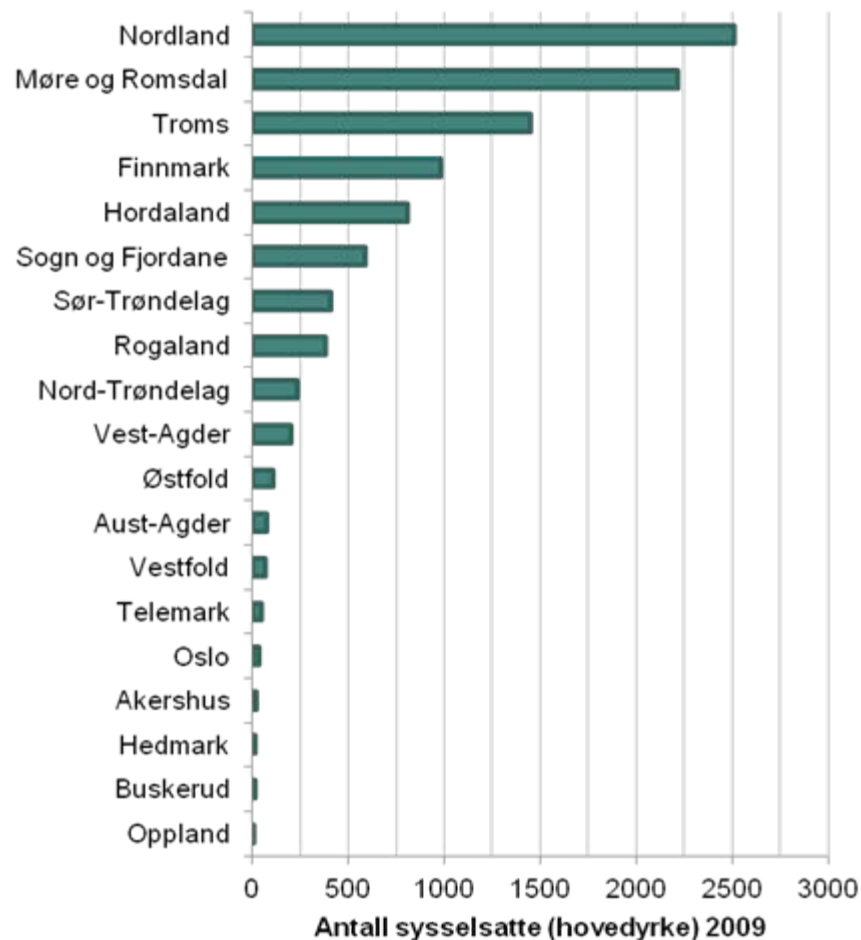
Kilde: SSB

Endringer i fiskeflåte og antall fiskere

- Nedgang i antall fiskefartøy:
 - En halvering av antall fiskefartøy 1999-2009 (fra 13000 til 6500)
 - Størst nedgang i kategorien med lengde mindre enn 10 meter
 - Flest fartøy registrert i de tre nordligste fylkene: Finnmark har 925 fiskefartøy (- 45 %), Troms 1095 (- 54 %), Nordland 1631 (- 51 %)
- Årsaker:
 - Større grad av adgangsbegrensninger i yrkesmessig fiske gjennom konsesjoner og deltageradgang
 - Større båter / modernisering av hav- og kystflåten
 - Sletting av passive fartøy i registrene og gebyr for registerplass
- Økt fokus på økonomisk lønnsomhet i flåteleddet

Nedgang i sysselsetting

- Antall registrerte fiskere i Fiskermanntallet er gått ned fra 20 075 i 2000 til 12 730 i 2009 (- 37 %), representerer en fortsettelse av en langsiktig trend.
- Sysselsettingsnedgangen er størst i fiskerifylkene i Nord-Norge og på Vestlandet, samtidig øker gjennomsnittsalderen.
- Nordland har 2 509 registrerte fiskere, Troms 1 453 og Finnmark 981 registrerte fiskere med fiske som hovedyrke.

Strukturendring i fiskeriindustrien

- Betydelig nedgang i antall bedrifter og sysselsatte i hvitfisk - og filetindustrien:
 - Perioden 1995-2007: Nordland –48 bedrifter, Troms –22, Finnmark –20 (Norge totalt -141 bedrifter)
 - Perioden 1995-2007: Nordland -1019 sysselsatte, Troms -741, Finnmark -2888 (Norge totalt -5631 sysselsatte)
- Årsaker:
 - Endring i fiskeflåten
 - Strengere kvalitetskrav til anleggene
 - Lavere kvoter (torsk og hyse) etter 1998 (torsk økt fra 2009)
 - Nedgang i landinger fra russiske fartøy
 - Filetindustrien – økt konkurranse fra Kina
- Mer eksport av fersk filet, og saltfisk, klippfisk og tørrfisk har fått større betydning

Nedgang i landinger fra russiske fiskefartøy

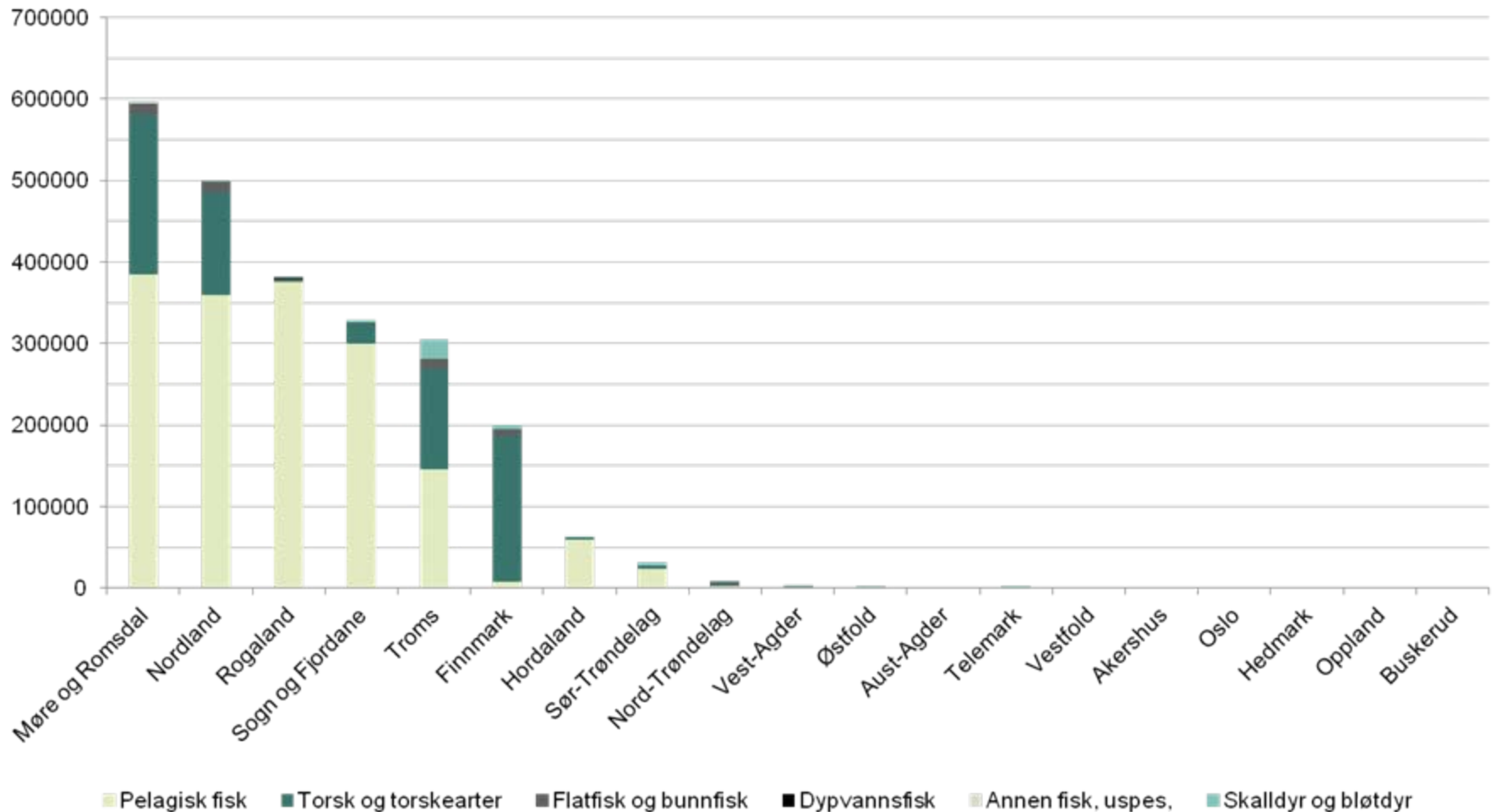
Tabell: Landing av torsk i Norge. Antall 1000 tonn (rund vekt) og prosent.

	2000	2002	2004	2006	2008
Norske fiskefartøy	211	221	226	217	210
Russiske fiskefartøy	123	123	74	82	81
Tredje lands fiskefartøy	11	13	4	3	2
Sum landinger i Norge	345	356	305	302	293
Total fangst Barentshavet*	413	453	510	474	455
Andel (%) landinger i Norge	84	79	60	64	64

Kilde: TØI rapport 1079/2010 (ICES og Fiskeridirektoratet)

*Barentshavet: ICES område I, IIa, IIb

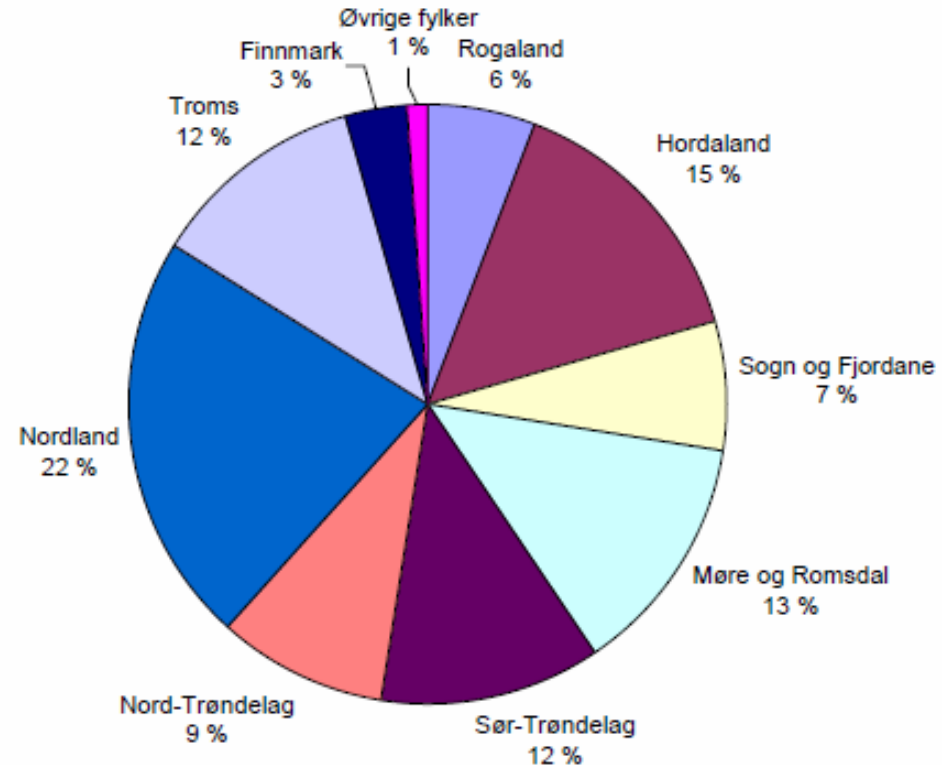
Landet fangst etter fylke og hovedgruppe 2008

Kilde: SSB

Vekst i havbruksnæringen

- Stor produksjons- og verdiøkning siden 1970-tallet – svært viktig eksportvare for Norge
- Laks er den dominerende fiskearten (ca 90 % av eksportverdien av sjømat fra havbruk i 2009)

Figur: Fylkesvis fordeling av verdien på produsert oppdrettslaks (2006)

Kilde: Mathisen m fl. 2009

Økt produktivitet og konsolidering

- Økning i antall sysselsatte i havbruksnæringen, men produksjonen øker mer – økt produktivitet (produsert mengde per sysselsatt i næringen)
- Tabell: Antall sysselsatte i havbruk etter fylke.

	2000	2007
Finnmark	180	200
Troms	347	435
Nordland	660	857
Totalt	4327	4792

- Strukturell konsolidering i næringen – internasjonale selskaper med aktiviteter i hele verdikjeden